

**Gemeente
Rotterdam**

Bezoekadres: Stadhuis Coolingsingel 40
3011 AD Rotterdam
Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam

Website: www.rotterdam.nl
E-mail: bbo@rotterdam.nl
Inlichtingen: Elly Kamp en Patrick de Prouw
Telefoon: 06-20248890 en 06-42058450

Portefeuillehouder: Wethouder FODG
Cluster: Middelen en Control
Ons kenmerk: 24bo003529

Datum: B&W 12 maart 2024

Betreft: Voorlopig rekeningresultaat 2023

Aan de Gemeenteraad

Onderwerp:

Voorlopig rekeningresultaat 2023.

Op welke gronden deze brief/Waarom nu voorgelegd?

Zoals gebruikelijk wordt u eerder dan het openbaar worden van de definitieve jaarstukken geïnformeerd over het voorlopige rekeningresultaat 2023. Omdat de controlewerkzaamheden nog niet zijn afgerond, gaat het hier om voorlopige cijfers. Eind april ontvangt u naar verwachting het definitieve rekeningresultaat en de jaarstukken 2023.

Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/begroting/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:

Deze brief presenteert het voorlopig rekeningresultaat 2023 afgezet tegen de laatst vastgestelde stand van de begroting 2023 (raadsvoorstel over vaststelling Eindejaarsbrief 2023; d.d. 21 december 2023, kenmerk 23bb008632).

Toelichting:

Voorlopig financieel resultaat boekjaar 2023

Algemeen

Opbouw voorlopig rekeningresultaat jaarrekening 2023	
Voorlopig rekeningresultaat voor resultaatsbestemming	-€ 22,43 mln
Voorlopige resultaatsbestemming:	
Bestemmingsvoorstellen op grond van aangegane juridische verplichtingen of afspraken met derden	- € 22,14 mln
Voorlopig rekeningresultaat na resultaatsbestemming	- € 44,57 mln

Het rekeningresultaat van - € 22,4 mln (negatief) kan nog wijzigen naar aanleiding van de controlewerkzaamheden. Verwerking hiervan vindt plaats in de definitieve jaarstukken 2023. De verplichte bestemmingen tellen op tot € 22,1 mln. Het voorlopig rekeningresultaat na resultaatsbestemming bedraagt hierdoor per saldo - € 44,6 mln (negatief).

Voorlopig rekeningresultaat vóór resultaatsbestemming

Het voorlopig rekeningresultaat 2023, afgezet tegen de laatst vastgestelde stand van de begroting 2023 (Eindejaarsbrief 2023), bedraagt - € 22,4 mln (negatief) vóór resultaatsbestemming. Dit voorlopige en negatieve resultaat is vooral het gevolg van een aantal incidentele tegenvallers en meevallers. Mogelijk gaat het rekeningresultaat nog wijzigen naar aanleiding van de controlewerkzaamheden.

Overzicht van baten en lasten Concern	Oorspr. Begroting 2023	Bijgestelde Begroting 2023	Realisatie 2023	Afwijking
Baten exclusief reserves	4.179.294	4.470.718	4.390.678	-80.040
Lasten exclusief reserves	4.083.813	4.712.155	4.504.266	-207.889
Saldo voor vpb en reserveringen	95.481	-241.437	-113.588	127.849
Vennootschapsbelasting	800	2.067	28.041	25.974
Onttrekking reserves	175.118	529.075	408.605	-120.471
Toevoeging reserves	269.799	351.966	355.826	3.859
Vrijval reserves	0	66.395	66.416	20
Saldo	0	0	-22.434	-22.434

Omvangrijke mee- en tegenvallers > € 10 mln waren:

- Minder ontvangsten uit het Gemeentefonds dan verwacht vanwege voornamelijk de aanpassing van de maatstaf huishoudens met laag inkomen (- € 20,0 mln).
- Het vormen van een voorziening als gevolg van het verliezen van het hoger beroep inzake aanslagen vennootschapsbelasting over de activiteiten brandstofverkooppunten (- € 26,6 mln).
- De baten voor de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (Wabo) zijn hoger uitgevallen (+ € 13,6 mln).
- Een nadelig resultaat op de grondexploitaties (- € 37,0 mln).
- Lagere declaraties van zorgaanbieders (WMO-arrangementen) (+ € 21,9 mln)
- Een overschrijding op de jaarrekening 2022 van de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (- € 27,4 mln).

Bestemmingsvoorstellen

De definitieve bepaling van de hoogte en verwerking van de bestemmingsvoorstellen zal volgen bij de definitieve jaarstukken 2023. De verplichte bestemmingen tellen op tot € 22,1 mln. De verplichte bestemmingsvoorstellen betreffen type 1A, bestemmingsvoorstellen op grond van besluiten van/ afspraken met de raad en type 1B*. Voor een overzicht van de (voorlopige) bestemmingsvoorstellen wordt naar bijlage 2 verwezen.

*Type 1A bestemmingen betreffen bestemmingen op grond van aangegane juridische verplichtingen of afspraken met derden (zoals cofinanciering en samenwerkings-overeenkomsten). Type 1B bestemmingsvoorstellen betreffen onderbestedingen op het gebied van armoede en schulden. Betreffende onderbestedingen waren in 2023 niet aan de orde.

Vooruitblik

De voorlopige jaarcijfers van 2023 geven ook een indicatie voor de toekomst. In aanloop naar het opstellen van de voorjaarsnota en eerste herziening 2024 komt in beeld dat de gemeente te kampen heeft met forse tegenvallers. Net als veel andere gemeenten hebben we te maken met teruglopende inkomsten vanuit het gemeentefonds. Tegelijkertijd nemen de lasten toe. De ramingen voor bijvoorbeeld de jeugdzorg en WMO laten financieel een ongunstig beeld zien. Op dit moment brengen we dit concreet in beeld.

Wel zien we dat de bezuiniging op de organisatie concreet vorm krijgt. Maar er is meer nodig. Als College zoeken we actief naar manieren om een sluitende begroting voor de komende jaren te realiseren. Daarbij kunnen we op voorhand niet uitsluiten dat we onze ambities moeten bijstellen.

In april buigt het college zich tijdens haar voorjaarsretraite over de opgaves en de mogelijke oplossingen, om zo een tot een afgewogen voorjaarsnota te komen die we medio juni aanbieden aan de gemeenteraad. Zodat we de Rotterdammers en de stad verder helpen en ons huishoudboekje op orde blijft.

Overig

Decembercirculaire

Bij de behandeling van de Eindejaarsbrief 2023 is door wethouder Financiën toegezegd om de raad inzicht te bieden in de middelen (taakmutaties en integratie- en decentralisatie uitkeringen) uit de decembercirculaire 2023, die conform het besluit van de raad rechtstreeks ten gunste van de bestemmingsreserve zijn geboekt. Hiertoe treft u bijlage 4 aan.

Mogelijke vertraging in het proces jaarrekening

Verhoging sociale grondprijzen

Naar aanleiding van het besluit van de raad om eind 2023 de sociale grondprijzen te verhogen, vindt er momenteel een doorrekening van het effect van deze aanpassing plaats. Dit kan mogelijk nog leiden tot een (positieve) correctie van het resultaat 2023.

Wanneer de doorrekening (en de controle hierop) niet tijdig kan worden afgerond, gaat dit leiden tot een vertraging in het proces jaarrekening.

Fraudeonderzoek

Via een afzonderlijke raadsbrief (24bb001193) bent u eerder geïnformeerd over de mogelijke effecten en scenario's met betrekking tot het jaarrekeningproces in verband met het lopende onderzoek naar mogelijke fraude en corruptie binnen de gemeente Rotterdam.

Tot slot

Met deze brief geven wij een beeld van de huidige voorlopige inzichten ten aanzien van verslagleggingsjaar 2023.

Nogmaals benadrukken wij dat er een voorbehoud moet worden gemaakt bij de gepresenteerde cijfers gezien de lopende controlewerkzaamheden. In de jaarstukken 2023 wordt het definitieve beeld over 2023 opgemaakt.

Burgemeester en Wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

G.J.D. Wigmans, l.s.

De burgemeester

A. Aboutaleb

Bijlagen:

1. Ontwikkeling begroting 2023
2. Verplichte bestemmingsvoorstellen
3. Toelichting afwijkingen begroting en realisatie per programma
4. Bestemmingen naar aanleiding van de decembercirculaire 2023

Bijlage 1: Ontwikkeling begroting 2023

Gedurende 2023 zijn er bijstellingen ten opzichte van de initiële begroting verwerkt. Het verloop van de algemene reserve voor 2023 is opgenomen in onderstaande tabel.

Verloop Algemene Reserve 2023 (in € mln)		
Stand 31-12-2022		175,7
Onverdeeld rekeningresultaat 2022	85,3	
Resultaatbestemming	-68,2	17,1
Oorspronkelijk begrote toevoeging algemene reserve		0
Oorspronkelijk begrote onttrekking algemene reserve		-43,5
Saldo mutatie 1e herziening 2023		-51,3
Saldo mutatie 2e herziening 2023		-1,5
Saldo mutatie Eindejaarsbrief 2023		-12,9
Begrote stand 31-12-2023		83,6

Het rekeningresultaat 2022 kwam uit op € 85,3 mln (positief). Hiervan is op grond van bestemmingsvoorstellen type 1 (verplichte bestemmingen) voor een bedrag van € 68,2 mln aan bestemmingsreserves toegevoegd. Het resterende saldo van € 17,1 mln is toegevoegd aan de algemene reserve.

NB Bij de Voorjaarsnota is besloten om een deel van de bestemmingen bij jaarrekening (€ 4,7 mln) vrij te laten vallen ten gunste van de Algemene Reserve. Dit besluit is bij 2^e herziening verwerkt. Daarmee is in 2023 € 21,8 mln van het rekeningresultaat 2022 aan de algemene reserve toegevoegd.

Bij de *eerste herziening 2023* is het verwachte resultaat voor een bedrag van € 51,3 mln negatief bijgesteld. De grootste wijzigingen met saldo effect betroffen:

- Beheer van de stad: nota kapitaalgoederen (- € 11,0 mln),
- Belastingen: bijstelling raming lokale belastingen - voornamelijk OZB-niet woningen - door uitbreiding van areaal, investeringen in voorgaande jaren en een groter aantal bouwplaatsen (+ € 19,0 mln),
- Werk en inkomen: om het lagere BUIG budget van het rijk op te vangen én om de reserve BUIG eind 2023 op het gewenste niveau van € 25,0 mln te laten uitkomen is er een toevoeging gedaan aan de bestemmingsreserve BUIG (- € 28,0 mln).

Bij de *tweede herziening 2023* is het financieel beeld met - € 6,2 mln (negatief) bijgesteld. De grootste mutaties betroffen de bijstelling van het verwachte resultaat op grondexploitaties met - € 25,0 mln (Stedelijke ontwikkeling) en de bijstelling van de lokale belastingen (OZB niet woningen) als gevolg van areaaluitbreiding met + € 11,5 mln (Belastingen).

Bij de tweede herziening 2023 is ook het bij Voorjaarsnota genomen besluit verwerkt om een deel van de voorgenomen bestemmingen bij jaarrekening alsnog vrij te laten vallen ten gunste van de algemene reserve (€ 4,7 mln).

Per saldo is het financieel beeld bij de tweede herziening met - € 1,5 mln (negatief) bijgesteld.

In de *Eindejaarsbrief* zijn de laatste aanpassingen van de begroting 2023 verwerkt.

Er heeft geen bijstelling van de begroting in de volle breedte plaatsgevonden. Alleen waar naar verwachting onrechtmatigheden aan de lastenkant zouden ontstaan, is de begroting aangepast. Per saldo is er voor een bedrag van - € 12,9 mln (negatief) gemuteerd.

Dit betrof hoofdzakelijk een bijstelling van het verwachte resultaat op grondexploitatie met - € 10,0 mln (Stedelijke ontwikkeling).

Bijlage 2: Overzicht verplichte bestemmingsvoorstellen

Bestemmingsreserve	Bedrag in € * 1.000
Winkelstratenaanpak	142
Folkert Elzingastraat	700
Programma Koloniaal en Slavernijverleden	396
Cloudkosten	2.500
Huurdersonderhoud CHV	1.100
Herstelprogramma Functiewaardering SW	3.817
Toeslagenaffaire Belastingen	131
Economie subsidies	810
Funderingen	290
Digitale ondersteuning voor vergunningscontroleurs	250
WABO-leges	4.415
Bestemmingsreserve groot onderhoud (MJOP)	5.417
Community Led Local Development in Bospolder - Tussendijken	106
Actieplan Samenleven	1.004
Koers van de Stad	500
Participatiebudget wijken	557
Totaal	€ 22.136

Bijlage 3: Toelichting afwijkingen begroting en realisatie per programma**Algemene middelen**

Overzicht van baten en lasten Algemene middelen	Oorspr. Begroting 2023	Bijgestelde Begroting 2023	Realisatie 2023	Afwijking
Baten exclusief reserves	2.193.212	2.317.116	2.298.308	-18.808
Lasten exclusief reserves	-4.016	-15.112	-24.932	-9.819
Saldo voor vpb en reserveringen	2.197.228	2.332.228	2.323.240	-8.989
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
Saldo voor reserveringen	2.197.228	2.332.228	2.323.240	-8.989
Reserves	-169.830	11.407	8.069	-3.337
Onttrekking reserves	70.686	204.611	204.773	163
Toevoeging reserves	240.516	195.103	198.603	3.500
Vrijval reserves	0	1.899	1.899	0
Saldo	2.027.398	2.343.635	2.331.309	-12.326

Op basis van de voorlopige rekeningstanden wordt voor programma Algemene middelen een nadelig saldo van - € 12,3 mln voor 2023 voorzien. Er zijn minder baten binnengekomen (€ 18,8), minder lasten (€ 9,8) gerealiseerd en er is meer toegevoegd aan de reserves (€ 3,5) dan geraamd.

De meeste afwijkingen zijn eigen aan het karakter van CF waaronder minder ontvangsten Gemeentefonds op basis van de september- en decembercirculaire (€ 20,0 mln). De lagere ontvangsten zijn te wijten aan de aanpassing van de maatstaf 'huishoudens met een laag inkomen' in de decembercirculaire 2023 (€ 12,8 mln). De afwijking wordt voor een deel (€ 3,9 mln) opgevangen door de vrijval van de 'stelpost WOZ' die gedurende het jaar is aangelegd ter compensatie van de ontwikkeling maatstaf 'waarde van de stad' in 2021 en 2022 en door lagere financieringslasten vanwege onder andere planningsoptimisme (€ 7,0 mln).

Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving

Overzicht van baten en lasten Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	Oorspr. Begroting 2023	Bijgestelde Begroting 2023	Realisatie 2023	Afwijking
Baten exclusief reserves	16.099	60.968	54.524	-6.444
Bijdragen rijk en medeoverheden	7.280	52.714	28.126	-24.587
Lasten exclusief reserves	111.150	270.150	247.829	-22.321
Apparaatslasten	28.603	41.128	41.426	298
Saldo voor vpb en reserveringen	-95.051	-209.182	-193.305	15.877
Saldo voor reserveringen	-95.051	-209.182	-193.305	15.877
Reserves	208	45.203	30.774	-14.430
Onttrekking reserves	208	42.108	27.679	-14.430
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	3.095	3.095	0
Saldo	-94.843	-163.979	-162.532	1.447

Het saldo van het programma bedraagt € 1,4 mln (voordelig). De belangrijkste oorzaak hiervan is de onderbesteding op het Actieplan Samenleven.

In oktober 2023 is het actieplan "Samenleven in één Stad 2024-2027" vastgesteld door de raad (Raadsbesluit 23bb6685). Pas na vaststelling kon worden gestart met de voorbereiding voor aanbestedingen en implementatie. In het actieplan werd daarom een voorstel tot resultaatbestemming aangekondigd (€ 1,0 mln) om de middelen te kunnen benutten voor het samenlevingsbeleid. Het restant van het saldo bestaat uit een beperkt aantal kleine verschillen.

Beheer van de stad

Overzicht van baten en lasten Beheer van de stad	Oorspr. Begroting 2023	Bijgestelde Begroting 2023	Realisatie 2023	Afwijking
Baten exclusief reserves	274.723	268.095	270.026	1.931
Lasten exclusief reserves	444.229	480.750	483.978	3.228
Apparaatslasten	169.038	185.772	188.870	3.098
Saldo voor vpb en reserveringen	-169.505	-212.655	-213.953	-1.298
Vennootschapsbelasting	800	800	157	-643
Saldo voor reserveringen	-170.305	-213.455	-214.110	-655
Reserves	5.378	14.901	13.851	-1.049
Onttrekking reserves	5.378	7.291	6.241	-1.049
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	7.610	7.610	0
Saldo	-164.927	-198.555	-200.259	-1.704

Het saldo van het programma bedraagt - € 1,7 mln (nadelig). De belangrijkste oorzaak hiervan is een overschrijding bij de inzameling en verwerking van afval van € 4,4 mln waar met name een toename van de afvalverwerkingskosten van restafval (o.a. brand AVR) en klein chemisch afval (w.o. lachgascilinders) is geconstateerd. Verder is er voor € 800.000 extra inzet gepleegd op de aanpak van zwerfafval en naastplaatsingen. Bij het taakveld Riolerig is er sprake van een positief resultaat van € 2,0 mln. Het restant van het saldo bestaat uit een beperkt aantal kleinere verschillen.

Belastingen

Overzicht van baten en lasten Belastingen	Oorspr. Begroting 2023	Bijgestelde Begroting 2023	Realisatie 2023	Afwijking
Baten exclusief reserves	336.460	370.686	374.459	3.773
Lasten exclusief reserves	25.266	20.811	22.529	1.718
Saldo voor vpb en reserveringen	311.194	349.875	351.930	2.055
Saldo voor reserveringen	311.194	349.875	351.930	2.055
Reserves	0	-14.285	-14.785	-500
Onttrekking reserves	0	500	0	-500
Toevoeging reserves	0	14.981	14.981	0
Vrijval reserves	0	196	196	0
Saldo	311.194	335.590	337.145	1.555

Het resultaat van het programma Belastingen bedraagt € 1,6 mln positief. De meeropbrengsten uit de verschillende belastingsoorten zijn hiervan de belangrijkste oorzaak. Het resultaat van Onroerendezaakbelasting niet-woningen is € 2,0 mln. Dit wordt veroorzaakt door areaaluitbreiding en nieuwe inzichten in de waardering van vastgoedobjecten. Het resultaat van precariobelasting is € 800.000 door een toename van bouwplaatsen bij (nieuw)bouwprojecten. Tot slot heeft het verslechterde betaalgedrag van belastingplichtigen geleid tot een extra dotatie van € 2,0 mln aan de voorziening dubieuze debiteuren en tot hogere aanmanings- en vervolgingsopbrengsten van € 750.000.

Bestaande stad

Overzicht van baten en lasten Bestaande stad	Oorspr. Begroting 2023	Bijgestelde Begroting 2023	Realisatie 2023	Afwijking
Baten exclusief reserves	185.183	155.842	182.608	26.767
Lasten exclusief reserves	176.450	182.032	159.273	-22.759
Apparaatslasten	51.449	50.149	46.702	-3.447
Saldo voor vpb en reserveringen	8.732	-26.190	23.335	49.525
Vennootschapsbelasting	0	1.267	27.884	26.616
Saldo voor reserveringen	8.732	-27.458	-4.549	22.909
Reserves	9.287	39.053	15.318	-23.735
Onttrekking reserves	9.487	42.002	18.267	-23.735
Toevoeging reserves	200	3.700	3.700	0
Vrijval reserves	0	752	752	0
Saldo	18.019	11.596	10.769	-826

Het saldo van programma Bestaande Stad bedraagt - € 826.000 (nadelig). Het negatieve saldo wordt grotendeels veroorzaakt doordat in 2023 het hoger beroep van de aanslagen vennootschapsbelasting (vpb) over de activiteiten brandstofverkooppunten en reclameconcessies verloren is. Dit leidde tot het besluit om een voorziening te treffen (€ 26,6 mln). Daarnaast vielen de verkoopopbrengsten vastgoedobjecten (€ 4,3 mln) lager uit. Hier staat tegenover dat de veiling van drie brandstofverkooppunten (€ 8,5 mln) meer heeft opgeleverd dan begroot. Ook de gerealiseerde baten voor de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (Wabo) zijn voor 2023 (€ 13,6 mln) hoger uitgevallen. Veel plannen zijn in 2023 opgestart en de planvorming is, ondanks tegenwind in de bouw, doorgezet. Daarnaast zijn op diverse onderdelen kleinere afwijkingen die per saldo optellen tot een onderbesteding (€ 8,0 mln), waaronder een voordeel (€ 3,4 mln) op apparaatslasten en hogere huuropbrengsten (€ 2,9 mln).

Bestuur

Overzicht van baten en lasten Bestuur	Oorspr. Begroting 2023	Bijgestelde Begroting 2023	Realisatie 2023	Afwijking
Baten exclusief reserves	823	1.882	4.595	2.713
Lasten exclusief reserves	19.698	21.169	20.783	-385
Apparaatslasten	11.252	11.880	11.591	-289
Saldo voor vpb en reserveringen	-18.875	-19.286	-16.188	3.098
Saldo voor reserveringen	-18.875	-19.286	-16.188	3.098
Reserves	-30	-110	-345	-235
Onttrekking reserves	100	20	124	104
Toevoeging reserves	130	130	489	359
Vrijval reserves	0	0	20	20
Saldo	-18.905	-19.396	-16.533	2.863

Het saldo van programma Bestuur bedraagt € 2,9 mln voordelig. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn: een vrijval van de pensioenvoorziening bestuurders (€ 2,6 mln) als gevolg van de gestegen rente en het doorschuiven van het budget Koers van de Stad naar 2025 in overeenstemming met besluit van de raad uit september 2023.

Cultuur

Overzicht van baten en lasten Cultuur	Oorspr. Begroting 2023	Bijgestelde Begroting 2023	Realisatie 2023	Afwijking
Baten exclusief reserves	406	3.135	2.975	-160
Lasten exclusief reserves	153.833	167.298	166.868	-430
Saldo voor vpb en reserveringen	-153.428	-164.163	-163.893	270
Saldo voor reserveringen	-153.428	-164.163	-163.893	270
Reserves	1.000	2.730	2.730	0
Onttrekking reserves	1.000	2.500	2.500	0
Vrijval reserves	0	230	230	0
Saldo	-152.428	-161.433	-161.164	270

Het saldo van programma Cultuur bedraagt € 270.000 voordelig. Het budget is nagenoeg bijna volledig uitgegeven. Het geringe verschil van € 270.000 wordt mede veroorzaakt door lagere vaststellingen en verleningen, project Informatiepunt Digitale Overheid die gedeeltelijk zijn uitwerking in een later jaar (2024) zal vinden en de kosten die betrekking hebben op de transitie en cultuurplanadvisering.

Dienstverlening

Overzicht van baten en lasten Dienstverlening	Oorspr. Begroting 2023	Bijgestelde Begroting 2023	Realisatie 2023	Afwijking
Baten exclusief reserves	10.291	10.394	12.444	2.050
Lasten exclusief reserves	77.047	91.759	90.409	-1.349
Saldo voor vpb en reserveringen	-66.756	-81.364	-77.965	3.399
Saldo voor reserveringen	-66.756	-81.364	-77.965	3.399
Reserves	-1.243	2.438	1.511	-927
Onttrekking reserves	200	3.027	2.101	-927
Toevoeging reserves	1.443	2.315	2.315	0
Vrijval reserves	0	1.726	1.726	0
Saldo	-67.999	-78.927	-76.454	2.472

Het resultaat van het programma Dienstverlening bedraagt € 2,5 mln positief. De belangrijkste oorzaak hiervan zijn de meeropbrengsten uit de verschillende leges, waaronder reisproducten, rijbewijzen en hogere baten in verband met UWV- en ziektewetuitkeringen dan waarmee rekening werd gehouden. Voorts is er minder dan verwacht uitgegeven aan bewonersinitiatieven en representatie- en communicatiemiddelen door de wijkraden. Tot slot is het door krapte op de arbeidsmarkt niet gelukt om alle middelen die waren gereserveerd voor (ICT-)projecten ter verbetering van de menselijke maat uit te geven.

Economische ontwikkeling

Overzicht van baten en lasten Economische ontwikkeling	Oorspr. Begroting 2023	Bijgestelde Begroting 2023	Realisatie 2023	Afwijking
Baten exclusief reserves	4.548	5.481	4.093	-1.388
Lasten exclusief reserves	38.936	39.673	39.251	-422
Saldo voor vpb en reserveringen	-34.388	-34.192	-35.158	-966
Saldo voor reserveringen	-34.388	-34.192	-35.158	-966
Reserves	450	4.735	4.261	-474
Onttrekking reserves	450	2.670	2.196	-474
Toevoeging reserves	0	411	411	0
Vrijval reserves	0	2.476	2.476	0
Saldo	-33.938	-29.457	-30.898	-1.441

Het saldo van programma Economische ontwikkeling bedraagt € 1,4 mln nadelig. De afwijking wordt met name veroorzaakt door Kansen voor West en Just Transition Fund. Op de programma's Stedelijke ontwikkeling en Economische ontwikkeling wijkt de realisatie af van de begroting. Op het programma Stedelijke ontwikkeling is voor deze onderdelen een onderbesteding van € 2,5 mln ontstaan en op het programma Economische ontwikkeling een overbesteding van eveneens € 2,5 mln. Per saldo een neutrale afwijking voor beide programma's. Daarnaast is door vertraging op projecten/opdrachten en uitvoering van subsidies (€ 1,4 mln) en het achterblijven van marktbatens (€ 306.000) per saldo een onderbesteding ontstaan.

Energietransitie

Overzicht van baten en lasten Energietransitie	Oorspr. Begroting 2023	Bijgestelde Begroting 2023	Realisatie 2023	Afwijking
Baten exclusief reserves	35.622	29.274	17.691	-11.583
Lasten exclusief reserves	35.240	80.063	39.364	-40.698
Saldo voor vpb en reserveringen	382	-50.788	-21.673	29.115
Saldo voor reserveringen	382	-50.788	-21.673	29.115
Reserves	-12.379	8.303	-19.070	-27.373
Onttrekking reserves	7.621	38.213	10.840	-27.373
Toevoeging reserves	20.000	34.361	34.361	0
Vrijval reserves	0	4.451	4.451	0
Saldo	-11.997	-42.485	-40.743	1.742

Het saldo van programma Energietransitie bedraagt € 1,7 mln voordelig. De krapte op de arbeidsmarkt heeft gezorgd voor vertraging op diverse werkzaamheden, zoals het van start gaan van het werkplan Zero Emissie Zone, het opstellen van een beoordelings- en cameraplan en de ontwikkeling van een simulatiemodel (€ 1,5 mln).

Onderwijs

Overzicht van baten en lasten Onderwijs	Oorspr. Begroting 2023	Bijgestelde Begroting 2023	Realisatie 2023	Afwijking
Baten exclusief reserves	69.514	75.893	71.738	-4.155
Lasten exclusief reserves	221.885	227.881	223.298	-4.582
Saldo voor vpb en reserveringen	-152.371	-151.988	-151.560	428
Saldo voor reserveringen	-152.371	-151.988	-151.560	428
Reserves	312	934	623	-312
Onttrekking reserves	312	934	623	-312
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0
Saldo	-152.059	-151.054	-150.938	116

Het saldo van programma Onderwijs bedraagt € 116.000 voordelig. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn lagere lasten Leerlingenvervoer door de bevordering van zelfredzaamheid onder leerlingen waardoor ze met eigen vervoer reizen. Daarnaast is er sprake van hogere baten omdat meer middelbare scholen gebruik hebben gemaakt van gemeentelijke gymzalen en lagere kosten doordat minder leerlingen hebben deelgenomen aan schoolzwemmen.

Overhead

Overzicht van baten en lasten Overhead	Oorspr. Begroting 2023	Bijgestelde Begroting 2023	Realisatie 2023	Afwijking
Baten exclusief reserves	8.103	8.714	11.025	2.311
Lasten exclusief reserves	430.449	459.409	451.530	-7.879
Saldo voor vpb en reserveringen	-422.346	-450.695	-440.505	10.190
Saldo voor reserveringen	-422.346	-450.695	-440.505	10.190
Reserves	0	3.953	766	-3.187
Onttrekking reserves	0	7.708	4.521	-3.187
Toevoeging reserves	0	4.880	4.880	0
Vrijval reserves	0	1.125	1.125	0
Saldo	-422.346	-446.742	-439.739	7.003

Het saldo van programma Overhead bedraagt € 7,0 mln voordelig. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn de lagere personele lasten door openstaande vacatures, lagere huisvestingskosten, hogere vergoedingen vanuit het UWV en een gunstiger schadeverloop bij verzekeringen. Daarnaast waren de kosten voor het project GREAT hoger dan verwacht, door maatwerk en uitloop van de livegang naar 1-1-2025

Sport en recreatie

Overzicht van baten en lasten Sport en recreatie	Oorspr. Begroting 2023	Bijgestelde Begroting 2023	Realisatie 2023	Afwijking
Baten exclusief reserves	4.852	12.004	11.728	-276
Lasten exclusief reserves	97.023	108.404	105.590	-2.813
Apparaatslasten	8.190	8.421	8.265	-156
Saldo voor vpb en reserveringen	-92.170	-96.400	-93.863	2.538
Saldo voor reserveringen	-92.170	-96.400	-93.863	2.538
Reserves	199	6.193	5.229	-964
Onttrekking reserves	199	4.353	3.389	-964
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	1.839	1.839	0
Saldo	-91.971	-90.207	-88.634	1.574

Het saldo van het programma Sport en Recreatie bedraagt € 1,6 mln voordelig. Door vertraging en temporisering van huisvestingsprojecten en de vrijval van kapitaallasten ontstaat er in de jaarrekening een onderbesteding (€ 900.000). Ook heeft de herwaardering op kapitaallasten van accommodaties een eenmalig positief resultaat veroorzaakt (€ 800.000). Daarnaast wordt de sportvoorziening Folkert Elzingastraat, waarvoor extra middelen waren toegekend, in 2024 uitgevoerd (€ 700.000). Deze onderbesteding wordt deels gedempt doordat er minder is onttrokken aan de bestemmingsreserve dan begroot (€ 900.000).

Stedelijke ontwikkeling

Overzicht van baten en lasten Stedelijke ontwikkeling	Oorspr. Begroting 2023	Bijgestelde Begroting 2023	Realisatie 2023	Afwijking
Baten exclusief reserves	429.815	341.767	302.947	-38.820
Lasten exclusief reserves	320.109	363.592	340.229	-23.363
Apparaatslasten	171.768	201.953	197.820	-4.133
Saldo voor vpb en reserveringen	109.706	-21.825	-37.282	-15.457
Saldo voor reserveringen	109.706	-21.825	-37.282	-15.457
Reserves	48.409	56.365	30.461	-25.904
Onttrekking reserves	55.919	88.087	62.183	-25.904
Toevoeging reserves	7.510	67.269	67.269	0
Vrijval reserves	0	35.548	35.548	0
Saldo	158.115	34.540	-6.820	-41.361

Het saldo van het programma Stedelijke ontwikkeling bedraagt € 41,4 mln (negatief). Belangrijkste oorzaak hiervan is het nadelige resultaat van € 37,0 mln op de grondexploitaties. Het totale nadelige resultaat op de grondexploitaties over 2023 betreft € 72,0 mln, maar in de begroting was reeds rekening gehouden met € 35,0 mln. Effecten die hierop van invloed zijn geweest zijn onder andere: VON prijzen bereikten en plafond en stegen niet verder, stijgende bouwkosten voor de ontwikkelaars, lagere residuele grondwaarde voor gemeente en stijgende kosten voor het bouw- en woonrijp maken. Een doorrekening van het effect van de aanpassing van de grondprijzen vindt momenteel plaats en kan mogelijk nog leiden tot een (positieve) correctie van het resultaat 2023.

Verder is op de parkeerexploitatie een nadeel gerealiseerd van € 3,8 mln bestaande uit € 2,0 mln lagere parkeerbaten en € 1,8 mln hogere kosten.

Tot slot vallen de erfpachtbaten netto € 1,5 mln lager uit dan begroot (nadelig). De tegenvaller betreft de incidentele baten uit conversies en ontheffingsvergoedingen door het wijzigen van de gebruiksbepalingen van grondcontracten.

Veilig

Overzicht van baten en lasten Veilig	Oorspr. Begroting 2023	Bijgestelde Begroting 2023	Realisatie 2023	Afwijking
Baten exclusief reserves	13.647	30.000	22.407	-7.593
Lasten exclusief reserves	183.131	206.551	198.163	-8.389
Apparaatslasten	83.518	93.197	91.744	-1.453
Saldo voor vpb en reserveringen	-169.485	-176.552	-175.756	796
Saldo voor reserveringen	-169.485	-176.552	-175.756	796
Reserves	30	504	248	-255
Onttrekking reserves	30	255	0	-255
Vrijval reserves	0	248	248	0
Saldo	-169.455	-176.048	-175.508	541

Het saldo van het programma Veilig bedraagt € 500.000 voordelig. De belangrijkste oorzaken hiervan liggen binnen de personeelsbudgetten van het programma. Er is een onderschrijding bij Handhaving (€ 2,0 mln). Dit wordt veroorzaakt door dat de in het coalitieakkoord afgesproken hogere waardering van de handhavers geleidelijk wordt uitgevoerd conform HR-regels. Bij Toezicht is een overschrijding (€ 1,0 mln). Daar zijn relatief veel medewerkers die vanwege hun jarenlange werkervaring in het maximum van hun salarisschaal zitten, terwijl de gemeentelijke begrotingssystematiek uitgaat van een lager normbedrag. Ook is er binnen het programma al werk gemaakt van de organisatieopgave (krimp binnen de bezetting) wat heeft geleid tot een onderschrijding op het personeelsbudget (€ 800.000).

Daarnaast zijn er een aantal oorzaken die benoemd dienen te worden. Zoals de huldiging van Feyenoord op de Coolsingel op 15 mei 2023, die leidde tot een niet begrote uitgave (€ 1,8 mln) aan beveiliging. De bijdrage aan de VRR is hoger uitgevallen dan begroot (€ 200.000), hierbij is nog geen rekening gehouden met de nacalculatie over 2023. Deze zal pas bij het opmaken van de jaarrekening van de VRR bekend zijn. Voorlopig houden wij rekening met een bedrag van € 1,8 mln voor de Gemeente Rotterdam.

Tenslotte zijn er binnen de uitgaande subsidies twee meevallers in 2023 (€ 900.000). Aan de ene kant heeft de RET een deel van de subsidie van 2022 voor de OV-surveillanten teruggegeven omdat het hen niet gelukt is om de vacatures volledig in te vullen. Aan de andere kant hebben de woningcorporaties in 2023 slechts beperkt gebruik gemaakt van de beschikbare subsidieregeling voor hang- en sluitwerk.

Volksgezondheid

Overzicht van baten en lasten Volksgezondheid	Oorspr. Begroting 2023	Bijgestelde Begroting 2023	Realisatie 2023	Afwijking
Baten exclusief reserves	14.422	68.815	55.454	-13.361
Lasten exclusief reserves	48.397	103.344	85.228	-18.116
Saldo voor vpb en reserveringen	-33.975	-34.528	-29.773	4.755
Saldo voor reserveringen	-33.975	-34.528	-29.773	4.755
Reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo	-33.975	-34.528	-29.773	4.755

Het saldo van programma Volksgezondheid bedraagt € 4,7 mln voordelig.

Er zijn extra rijksmiddelen beschikbaar gesteld voor infectieziektebestrijding en voor Welzijn en Preventie. Door krapte op de arbeidsmarkt heeft het langer geduurd om hier invulling aan te geven, resulterend in een onderbesteding.

Werk en inkomen

Overzicht van baten en lasten Werk en inkomen	Oorspr. Begroting 2023	Bijgestelde Begroting 2023	Realisatie 2023	Afwijking
Baten exclusief reserves	547.527	578.368	577.756	-612
Lasten exclusief reserves	790.890	856.294	836.337	-19.957
Saldo voor vpb en reserveringen	-243.364	-277.926	-258.581	19.345
Saldo voor reserveringen	-243.364	-277.926	-258.581	19.345
Reserves	2.157	9.168	-931	-10.099
Onttrekking reserves	2.157	36.243	26.144	-10.099
Toevoeging reserves	0	28.817	28.817	0
Vrijval reserves	0	1.742	1.742	0
Saldo	-241.207	-268.758	-259.512	9.246

Het saldo op het programma Werk en Inkomen bedraagt € 9,2 mln voordelig. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door hogere baten van € 3,0 mln en lagere lasten van € 7,0 mln op het apparaat en programma, wat ook leidt tot lagere onttrekkingen vanuit bestemmingsreserves. De lagere lasten zijn het gevolg van diverse onderbestedingen op alle onderdelen van de organisatie waaronder lagere salarislasten voor WSW-er's door hogere uitstroom van € 1,6 mln en actualisatie van de voorziening dubieuze debiteuren van € 1,2 mln.

Het tekort op de BUIG in 2023 bedraagt € 13,3 mln. Het tekort is daarmee € 5,7 mln lager dan eerder werd begroot. De benodigde onttrekking vanuit de reserve BUIG wordt daarmee ook lager waardoor dit geen direct effect heeft op het rekeningresultaat.

Zorg, welzijn en wijkteams

Overzicht van baten en lasten Zorg, welzijn en wijkteams	Oorspr. Begroting 2023	Bijgestelde Begroting 2023	Realisatie 2023	Afwijking
Baten exclusief reserves	34.047	132.283	115.900	-16.382
Lasten exclusief reserves	914.095	1.048.088	1.018.537	-29.551
Saldo voor vpb en reserveringen	-880.048	-915.805	-902.636	13.169
Saldo voor reserveringen	-880.048	-915.805	-902.636	13.169
Reserves	21.371	52.012	40.485	-11.527
Onttrekking reserves	21.371	48.553	37.026	-11.527
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	3.459	3.459	0
Saldo	-858.677	-863.793	-862.151	1.642

Het saldo van programma Zorg, Welzijn en Wijkteams bedraagt € 1,6 mln voordelig.

De belangrijkste oorzaken zijn de lagere declaraties van zorgaanbieders (WMO arrangementen € 21,9 mln), onderbestedingen bij Welzijn (€ 5,4 mln), Opvang vluchtelingen Oekraïne (€ 5,0 mln) en Maatschappelijke Opvang (€ 3,5 mln). Door deze onderbestedingen is er minder onttrokken aan de bestemmingsreserve dan begroot.

Een overbesteding was er met name bij Jeugdhulp door een overschrijding op de jaarrekening 2022 GRJR (Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond) (€ 27,4mln).

Bijlage 3: Bestemmingen taakmutaties en integratie- en decentralisatie-uitkeringen decembercirculaire 2023

Decembercirculaire 2023 (excl. Energietoeslag)	
	2023
Taakmutaties	
Naheffing BRP 2022	-43.286
BRP experiment	34.629
BRP Logisch ontwerp	69.258
Totaal taakmutaties	60.601
Decentralisatie- en integratie-uitkeringen	
Maatschappelijke begeleiding statushouders (DU)	210.930
Veilige steden (DU)	50.000
Einde lening inburgeringsplichtig (DU)	18.980
Pilot EU burgers (DU)	99.391
Invoeringskosten Omgevingswet	2.532.101
Uitvoeringskosten gebiedsgerichte aanpak	14.956
Meerkosten Oekraïne sociaal domein	508.446
Startbanen statushouders	400.000
Nederlands-Soedanese repatrianten	3.870
Sectorale ontwikkelpaden	169.714
Totaal DU/IU (excl. energiet.)	4.008.388
Totaal mutaties	4.068.989